

Lidojošais parkets

Sadarbojoties ar vietējiem meistāriem, uzņēmums spēj sarāžot parketu ar visdažādākiem rakstiem un tikai vienā eksemplārā.

Teksts: OSKARS VIZBULIS Foto ELMĀRS RUDZĪTIS (f64)

Vidrižu Atvari īpašnieks Gunārs Līcītis ar lidmašīnu ir veicis pārdrošu lidojumu no Čikāgas līdz Rīgai, savukārt viņa uzņēmums jau piecpadsmit gadu ražo Latvijā visprecīzāko parketu.

Konsultē
GUNĀRS LĪCĪTIS,
Vidrižu Atvaru īpašnieks

Lidojums pār okeānam

Kad 2001. gada rudenī Amerikas latvietis Gunārs Līcītis, rotaļlietu prototipu izgudrotājs inženieris, Čikāgā iedarbināja savas četrvietīgās lidmašīnas *Cherokee* dzinēju, Latvijā viņa un sievas Vijas uzņēmums *Vidrižu Atvari* jau septiņus gadus pilnā sparā ražoja augstas klases parketa dēļišus no oša un ozola. Sīrmais kungs 73 gadu vecumā vienatnē veica 7780 km pārlidojumu no Čikāgas uz Rīgu, kas ilga aptuveni 42,5 stundas.

Lidot viņš sāka 1965. gadā un dara to joprojām, reizē attīstot lidlauku, kas atrodas netālu no Limbažiem un kuru iegādājies gadu pēc garā pārlidojuma. Interesanti, ka šodien lidošanā krīzi nejūt, tādēļ patlaban lidlaukā ierīko degvielas uzpildes staciju un būvē vēl vienu angāru, kur uzglabāt lidaparātus. Bijušais inženieris apgalvo, ka to nedara peļņas dēļ, bet lai attīstītu infrastruktūru un vietējiem iedzīvotājiem būtu darbs.

Tikai trīs nedēļas

Ieskatoties *Vidrižu Atvari* parketa dēļišu ražošanas procesā, var apgalvot – ja Latvijā tādu būtu vairāk, neviens šo zemi neuzdrošinātos dēvēt par banānu valsti. Kad no zemē iesētas ozolzīles vai oša spārnuļa (riekstiņš ar 3–4 cm garu, plēvainu spārnu) izaug un nobriest parketa ražošanai derīgs koks, paiet vairāki gadu desmiti vai pat simti. Taču aptuveni divi mēneši nepieciešami, lai no piegādātajiem baļķiem taptu ārkārtīgi precīzi parketa dēļiši, no kuriem iespējams sakombinēt visdažādākos rakstus. Uzņēmuma pārstāvji lepojas, ka Vidrižu parkets ieklāts Benjamiņu namā, Rīgas Latviešu biedrības Zelta zālē, mūsu eksprezidentes un daudzu citu turīgu cilvēku mājokļos. Savukārt ar Vidrižu vietējā galdnieka palīdzību parketā iespējams izveidot ārkārtīgi sarežģītas formas rotājumus ar sarkankoka vai citu cēlkoku iestrādēm. Šādiem pasūtījumiem gan ir

pavisam cits izcenojums, taču tā īpašnieks var mierināt sevi ar domu, ka viņš ikdienā staigās pa unikālu mākslas darbu.

Uzņēmuma pārdošanas vadītāja Anita Linmeijere uzsver, ka Latvijā ražoto parketu iecienījuši piesardzīgie namatēvi no Skandināvijas, kuriem īpaši svarīgi, ka parketa koki auguši Latvijā, nevis Ukrainā vai Baltkrievijā. Jo vienmēr pastāv risks uzķerties uz radiāciju saturošas koksnes, kas postošo ietekmi spēj saglabāt simtiem gadu. Tas esot teju vai pirmais jautājums, ko mēdz uzdot nākamie parketa pircēji. Turklāt, katru dienu staigājot pa parketu, ikviens var pārliecināties, ka Latvijā augušie oši un ozoli ir daudz cietāki nekā citās klimatiskajās joslās augušie.

Patlaban vienā mēnesī Vidrižu Atvaros sarāžo 1000–1500 kvadrātmetru parketa, taču rūpnīcas jaudas pietiek līdz pat 3000 kvadrātmetriem, ja runājam par dižķibeles jeb dižklizmas

Agrāk ozola dēlis zāvēja septiņus gadus skūnīti, bet tagad modernās zāvētavās pietiek ar pāris nedēļām.

Kad parketa dēļi sarazoti, tos iepakoj gaīsa necaurlaidīgā materiālā, lai novērstu apkārtējās vides ietekmi. Arī noliktavā tiek uzturēta konstanta temperatūra un gaīsa mitrums.

Vidrižu Atvari ražo Latvijā visprecīzāko parketu, ko vislabāk spēj novērtēt gan parketa liecīji, gan tie, kas ikdienā to izmanto. Labi uzklāts parkets kalpo vismaz 100 gadus.

postošo ietekmi, kaut arī trešdaļu produkcijas uzņēmums eksportē uz Skandināviju un Itāliju.

No lietotāja viedokļa

Lai nobriestu par labu parketa iekļāšanai, patiesībā nepieciešams tikai bezkaislīgs aprēķins par tā kalpošanas laiku. Tie, kuri iegādājas vai būvē sev nekustamo īpašumu, bieži bezdievīgi grēko, grīdas iekļāšanai atvēlot summu, kas beigās paliek pāri. Patiesībā vajadzētu rīkoties tieši pretēji, jo zemes pievilksnās spēku neviens nav atcēlis, un tieši grīda ir tā, ar ko ikdienā saskaramies visintensīvāk. Anita Linmeijere apgalvo, ka dzīve pircējus pamazām izglīto un lētā lamināta un bieži sintētiski alergisko paklāju vietā pircēji izvēlas dārgo parketu. Jo ilgtermiņā tas izmaksā lētāk.

Vidrižu Atvari savu produkciju nereklamē, izmantojot plašas reklāmas kampaņas. Vienkāršajam patērētājam šķietami mazsvarīgo informāciju, ka parketa dēļu precizitāte ir divas simtdaļas no milimetra, novērtē un nodod *no mutes mutē* parketa liecīji, kuri nākamajiem grīdas īpašniekiem mēdz ieteikt iegādāties tieši Vidrižu produkciju. Jo, klājot parketu, tā nemēdz sagādāt līkus un laikietilpīgus pārstējumus. Parketa klāšanai vispiemērotākais laiks esot vismaz pāris nedēļu pēc apkures sezonas sākuma, kad telpā gaīss ir sauss.

Pa lēto nesanāca

Iesākumā Vidrižos ražoja oša koka sagataves dažādām vācu firmām, taču pamazām tapa skaidrs, ka šādam biznesam nav nākotnes. «Kāds zviedrs ievaicājās, vai nevaram ražot parketu, un tā es iegādājos mašīnas, ar kurām tagad ražojam parketu,» par uzņēmuma pirmsākumiem stāsta Gunārs Līcītis. Zviedrs esot lūdzis sarazot tik aizdomīgi daudz parketa, ka pasūtītāja lielums līcis aizdomāties par netīriem biznesa mērķiem. Jo vēlāk viņš atteicās

mīlzīgo apjomu pirkt, acīmredzot cerot uz iespēju iegādāties produkciju *pa lēto*. «Bet mēs zviedru iesūdzējām tiesā, un viņš mums visu samaksāja, kā nākas.»

Zviedrs esot palīdzējis arī uzņēmumam izstrādāt sešas šķirojuma klases ozola un trīs oša koka parketam. Neviena cita fabrika šāda veida šķirošanu neveic. It kā šāda precizitāte apgrūtinā parketa tirgošanu, bet tā iespējams izdabāt ikvienam klientam.

Pērkons un apledošana

Ja ikvienā biznesa nozarē būtu jābaidās no negodīgiem cilvēkiem, Gunārs Līcītis, atceroties garo pārlidojumu, saka, ka piloti baidās tikai no pērkona negaīsa un apledošanas. «Es jau biju sagatavojies – lidmašīnā bija laiviņa ar pārtiku, signalizācijas ierīces un speciāls kombinezons, lai izdzīvotu, kamēr tieku laiviņā. Arī lidmašīna tika pamatīgi pārbūvēta pārlidojumam – aprīkota ar autopilotu un 200 litru degvielas tvertni. Pārējais jau bija tikai sēdēšana. Navigācija notika ar GPS palīdzību. Uzvelk līkni no viena punkta un nākamo, un lidojuma laikā tikai jūtas uz tās. Mazliet gan kļūdījies ar sakaru ierīci, tādēļ lidojuma laikā biju nepārtraukti aizņemts, sarunājoties ar dispečeriem. Turklāt – jo vairāk attālinājos no krasta, zemā lidojuma augstuma dēļ nevarēju viņus sasnēgt, jo viņi bija paslēpušies aiz zemeslodes apaļuma. Tādēļ ar dispečeriem sarunājos, izmantojot parasto pasažieru lidmašīnas pilotu palīdzību. Tomēr visgrūtākais bija tieši sēdēšana. Atceros, no rītiem bija diezgan vēss un katru rītu lidmašīna bija apsarmojuši. Vajadzēja gaidīt, kamēr tas nokūst, jo ar apsarmojušu lidmašīnu nelido. Un tas vienmēr iznāca pēc pusdienas laika. Parasti viens pārlidojums aizņēma sešas septiņas stundas un nolaišanās vienmēr iznāca naktī. Okeānu redzēju tikai retu reizi, jo parasti lidoju 3 km augstumā – vai nu mākoņos, vai virs tiem.» ♂

Fraxinus excelsior – parastais osis

- **Apraksts.** Vasarzaļš olīvu dzimtas koks (augstums – līdz 40 m) ar plašu vainagu. Miza pelēka. Zari horizontāli. Ziedu ķekari blīvos pušķos lapu žāklēs. Auglis – spārnulis (riekstiņš ar 3–4 cm garu, plēvainu spārnu). Salīdzinājumā ar citām lapkoku sugām lapas pavasarī plaukst vēlu, bet rudenī nobirst vienas no pirmajām. Zied maijā.

- **Izplatība.** Eiropā plaši sastopama suga. Latvijā diezgan bieži visā valstī. Latvija atrodas tuvu sugas areāla ziemeļu malai.

- **Biotoņi.** Dažādos mežos tīraudzēs un mistrojumā ar citiem lapkokiem. Ošu mežu augu sabiedrības Latvijā attiecināmas pie divām veģetācijas klasēm – Eiropas lapkoku mežiem (*Cl. Querco-Fagetea*) un retumis arī pie Eirosibīrijas melnalkšņu stāignājiem (*Cl. Alnetea glutinosae*). Aizņem 0,8% (2000. g.) no Latvijas mežu kopplatības.

- **Īpašas norādes.** Rūpnieciski vērtīgs koks.

Quercus robur – parastais ozols

- **Apraksts.** Vasarzaļš, liels (Latvijā līdz 30–35 m) dižskābaržu dzimtas koks ar plašu, žuburainu vainagu. Visilgākā «mūža» (līdz 500 gadu) koku suga Latvijā. Miza pelēka, saplaisājusi. Auglis – zīle (2,5–3 cm), kas negatava ir zaļa, nogatavojusies – zaļganbrūna vai brūna. Zied maijā, zīles nogatavojas septembrī.

- **Izplatība.** Eiropā plaši sastopama suga. Latvijā bieži visā teritorijā.

- **Biotoņi.** Sastopams mežos (2000. gadā valdošā suga ap 3,2 tūkstošiem hektāru jeb 0,3% Latvijas mežu kopplatības), upju krastos, gravās, savrupi koki dažādās lauksaimniecības zemēs un kultūrainavā. Raksturīga suga vairākās Eiropas platlapju mežu klasēs (*Cl. Querco-Fagetea*) augu sabiedrībās.

- **Īpašas norādes.** Viens no rūpnieciski visvērtīgākajiem kokiem Latvijā.

no www.latvijasdaba.lv